

Statnett SF
Att.: firmapost@statnett.no

Høring om oppdaterte retningslinjer for utøvelsen av systemansvaret (23-4) ref.: 2023/3883 – Norsk Hydros merknader

Det vises til Statnetts publisering 1. desember 2023 av forslag til endring av retningslinjer for utøvelse av systemansvaret i det norske kraftsystemet. Frist for kommentarer er satt til 29. februar 2024. Norsk Hydro (Hydro) oversender med dette sine merknader til nevnte høringsforslag.

Hydro har betydelig kraftproduksjon og industrivirksomhet i det norske kraftsystemet, og har av den grunn synspunkter på hvordan systemansvaret i det norske kraftsystemet bør utøves.

Ad forslag til retningslinjer for systemansvarsforskriften § 12 femte ledd

Systemansvarsforskriften § 12 femte ledd lyder «Systemansvarlig kan i vanskelige driftssituasjoner kreve å få benytte all tilgjengelig regulerbar effekt i produksjonsapparatet til å gjenopprette normal drift. Ikke anmeldt produksjon prissettes til budområdets regulerkraftpris, dersom ikke annet er avtalt.». Denne bestemmelsen gjelder dermed for regulering av effekt fra produksjonsapparatet som ikke er tilgjengelig ved ordinær aktivering av reserver i balansemarkedene.

Foreslått tekst fra systemansvarlig i retningslinjer for utøvelsen av systemansvaret, knyttet til dette punkt, virker noe merkelig. Systemansvarlig skriver (vår understrekning): «*Dersom det ved hendelser som nevnt over ikke er tilgjengelige bud i regulerkraftmarkedet fra aktuelle produksjonsenheter i berørt område, vil systemansvarlig kontakte disse for å om mulig få tilgang til å gjennomføre reguleringer. Normalt vil det i dialog med aktuelle produksjonsenheter bli enighet om gjennomføring av nødvendige reguleringer uten at systemansvarlig må fatte et eksplisitt vedtak om dette.*» «*Dersom det etter slik dialog viser seg vanskelig å komme til enighet om regulering, vil systemansvarlig fatte vedtak om regulering i henhold til denne bestemmelsen. Slikt vedtak er systemkritiske i henhold til fos § 28 tredje ledd og vil bli betegnet som dette.*»

Dersom man ikke har bydd inn i mFRR/RKM, er det uklart hvilket regime systemansvarlig da tenker at man skal operere under dersom man blir «enig» om å regulere sin kraftproduksjon, og evt til hvilken pris man da kan avtale. Merk at bestemmelse om prising av regulering gitt i § 12 femte ledd annet punktum, i utgangspunktet forutsetter at systemkritisk vedtak er fattet, ref. § 12 femte ledd første punktum. Det er svært uklart hva som kan forstås som en slik «enighet» som systemansvarlig her legger opp til. Mange aktører vil nok oppleve en slik henvendelse fra systemansvarlig som at man ikke har annet valg enn å adlyde systemansvarlig sitt ønske. Vil det eksempelvis være å anse som «enighet» etter systemansvarligs syn dersom man ikke motsier systemansvarlig?

Det er fornuftig og viktig at systemansvarlig diskuterer konsekvenser med de ulike aktørene i forkant av beslutning om hvor regulering bør hentes, slik at den mest samfunnsmessig rasjonelle løsningen kan velges. Men selve beslutningen om å produsere eller endre produksjon må være et systemkritisk vedtak, hvis ikke er det vanskelig å se hva slik regulering skal betegnes. Hvis en produsent ikke har tilbudt reserverer i de aktuelle balansemarkedene, og det ikke er fattet et systemkritisk vedtak om regulering, stiller vi spørsmål ved om den nevnte produsenten i det hele kan ha lov til å regulere basert på en «enighet», som ikke er hjemlet i gjeldende forskriftsverk.

Som stor aktør i kraftmarkedet er det helt essensielt for Hydro at det er klare retningslinjer og ansvarsforhold mellom og for aktørene i kraftsystemet, og spesielt nær, eller i, driftstimen. Det er svært viktig at systemansvarlig er tydelig på hva som er handlingsrommet til aktørene de kontakter. Dersom aktørene i realiteten ikke kan nekte å gjennomføre en gitt regulering, må det fattes et systemkritisk vedtak. Hvilken oppfølging ser systemansvarlig evt for seg dersom aktører systemansvarlig mener man har «avtalt» regulering med, ikke gjennomfører, når den aktuelle aktøren ikke har bydd sine ressurser inn i aktuelle balansemarkeder og heller ikke er omfattet av et systemkritisk vedtak? Eller på den andre siden, at en aktør utfører regulering på grunnlag av en «enighet» denne aktøren oppfatter, men som systemansvarlig i etterkant mener ikke er inngått? En slik praksis kan gi grobunn til mistanke om forskjellsbehandling mellom aktører og uheldig ulik håndtering fra systemansvarlig sin side.

Ad forslag til retningslinjer for systemansvarsforskriften § 14

NVF 2021 (Nasjonal veileder for funksjonskrav i kraftsystemet):

Systemansvarlig skriver i sitt forord til sitt høringsdokument at «*Det er det konkrete forslaget til endringer i retningslinjer som nå er på høring. Endringene er markert med farger for sporbarhet. Grønn tekst er ny, rød gjennomstrøket tekst foreslås fjernet.*» Hydro ønsker i denne anledning likevel å påpeke noen uklare forhold i NVF som vi mener bør ryddes opp i, selv om disse av systemansvarlig ikke er foreslått endret spesifikt i denne høringen. Evt endringer som følge av våre kommentarer nedenfor kan evt høres ved neste høring av retningslinjer for utøvelsen av systemansvarlig, som skal sendes ut kommende 1. mai (ref. nyhetssak fra Statnett sist 19. januar).

Hovedforbindelse: Termen hovedforbindelse er benyttet kun én gang i NVF, da i nytt kap 5.1.9 i NVF2024 (kap 5.1.7 i NVF2023). Denne termen er ikke definert, og vi ser det i prosjekter kan være uforutsigbare vurderinger av hvilken elektrisk forbindelse som skal defineres som hovedforbindelse. Eksempelvis hvis man har en eksisterende kraftstasjon A som er tilknyttet regionalnettet over en 132 kV produksjonsradial, og en ny kraftstasjon B skal tilknyttes nevnte produksjonsradial med en T-avgrening (dvs til et punkt mellom kraftstasjon A og tilknytningspunktet til regionalnettet), og for eksempelets skyld kan vi si at ny kraftstasjon B vil ha to ganger installert ytelse sammenlignet med eksisterende kraftstasjon A. Når det er én og samme eier av kraftstasjon A, B og tilhørende 132 kV ledninger frem til tilknytningspunkt i regionalnettet, er vår naturlige tolkning at en hovedforbindelse vil være ved tilknytningspunktet til regionalnettet. Vi vil mene det er noe merkelig om den aktuelle hovedforbindelsen skal defineres internt i et kundespesifikt nett. Vi ber om at systemansvarlig i NVF implementerer definisjon av termen hovedforbindelse.

Hovedledning: Termen hovedledning er benyttet fem ganger i NVF, men kun ett sted, da i kap 5.1.9.3 (i både NVF2024 og NVF2023). Denne termen er ikke definert. Vi stiller spørsmål ved hvorvidt denne termen i utgangspunktet peker på de samme anleggsdeler som ovennevnte term hovedforbindelse. Hvis så er tilfelle bør dette klargjøres i NVF, fortrinnsvis med bruk av én felles term, og dermed én felles definisjon. Dersom systemansvarlig med termen hovedledning i kap 5.1.9.3 mener noe annet enn hva systemansvarlig mener med termen hovedforbindelse i kap 5.1.9/NVF2024 (kap 5.1.7/NVF2023), mener vi dette må tydeliggjøres, og med

angivelse av en tydelig definisjon for termen hovedledning. Se for øvrig våre kommentarer til termen hovedforbindelse over.

Tilknytningspunkt: Termen tilknytningspunkt er for produksjonsanlegg definert i kapittel 11.4 i NVF som (vår understrekning): «*POC – Tilknytningspunktet (point of connection) for et produksjonsanlegg. Definert av det punktet i nettet hvor eierskaps grensen mellom produksjonsenheten og netteier går*». I kap 5.1.9/NVF2024 (kap 5.1.7/NVF2023) om T-avgreninger, er det imidlertid følgende henvisning til termen tilknytningspunkt: «*T-avgrening er her definert som tilknytningen til en hovedforbindelse, der tilknytningspunktet ikke har fullverdig bryterfelt for alle avganger*». Kap 5 sorterer i NVF under del II om Nettanlegg. Det er dog i nevnte del II om Nettanlegg ikke angitt noen definisjon for tilknytningspunkt for et produksjonsanlegg, og definisjonen fra nevnte kap 11.4 (del IV om Produksjonsanlegg) må da anses gjeldende. I korrespondanse med systemansvarlig om spesifikke prosjekter har systemansvarlig kommentert at termen tilknytningspunkt for T-avgrening ikke må blandes med tilknytningspunkt for produksjonsanlegg. Dette gir for oss liten mening dersom det aktuelle t-avgreningspunktet er plassert internt i et kundespesifikt anlegg bestående av to eller tre kraftstasjoner (se eksempel i kommentar til termen hovedforbindelse over). Vi stiller spørsmål ved hvordan systemansvarlig mener de kan definere et gitt koblingspunkt internt i et kundespesifikt anlegg, eid av kun én aktør, som tilknytningspunkt (gitt normale definisjoner for tilknytningspunkt). Systemansvarlig bør i utgangspunktet ikke operere med ulike definisjoner for termen tilknytningspunkt for produksjonsanlegg ulike steder i NVF, spesielt ikke hvis forskjellen i disse ikke fremkommer tydelig av dokumentet. Dette kan gi grunnlag for en noe vilkårlig behandling av enkeltsaker. Dersom systemansvarlig mot formodning skulle se behov for at termen tilknytningspunkt i kap 5.1.9/NVF2024 (kap 5.1.7/NVF2023) bør ha en annen betydning enn definisjonen for det samme gitt i kap 11.4, bør systemansvarlig benytte en annen term enn tilknytningspunkt i kap 5.1.9/NVF2024 (kap 5.1.7/NVF2023), og samtidig angi en tydelig definisjon for denne (nye) termen.

Veiledende funksjonskrav i regionalnett, eller i transmisjonsnett: Vi anser for øvrig normalt ikke veiledende funksjonskrav til anlegg som er definert som regional- eller transmisjonsnett, som relevante for krav internt i kundespesifikke produksjons- eller forbruksnett, herunder forbindelser **frem til** tilknytningspunkt i regional- eller transmisjonsnettet. Dette er uavhengig av spenningsnivå, og spesielt der hvor det kun er én eier av det kundespesifikke anlegget. I alle tilfeller hvor NVF skal stille veiledende funksjonskrav til kundespesifikke anlegg, er det viktig at dette fremkommer tydelig. Ett eksempel: Kap 5.1.7/NVF2024 (om Koblingsanlegg i regionalnett $110 \leq U_n < 220$ kV) anser vi eksempelvis gjeldende for anlegg definert som regionalnett, men ikke gjeldende direkte for anlegg i kundespesifikke nett uten inntektsramme (som dermed ikke er definert som regionalnett).

Med hilsen
for Hydro Energi AS

Stein Øvstebø
Leder Kraftsystemer, Nett og Konesjoner